

## ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

### સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ

#### T.Y. B.Com.

#### ઓડિટીંગ

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	ઓડિટીંગનો પરિચય (Introduction to Auditing)
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, પરિચય</li> <li>- ઓડિટીંગનો ઇતિહાસ</li> <li>- ઓડિટીંગનો અર્થ, વ્યાખ્યા</li> <li>- ઓડિટીંગનું કાર્યક્ષેત્ર</li> <li>- ઓડિટીંગના ફાયદા-મહત્વ</li> <li>- ઓડિટીંગની મર્યાદા</li> <li>- ઓડિટીંગના હેતુઓ :               <ol style="list-style-type: none"> <li>a. મુખ્ય હેતુઓ</li> <li>b. ગૌણ હેતુઓ                   <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ભૂલ શોધવી-થતી અટકાવવી :                       <ol style="list-style-type: none"> <li>A. કાચા સરવૈયાને અસર કરતી ભૂલો :                           <ul style="list-style-type: none"> <li>- શરતચૂક વગેરે</li> </ul> </li> <li>B. કાચા સરવૈયાને અસર ન કરતી ભૂલો :                           <ul style="list-style-type: none"> <li>- વિસરચૂક</li> <li>- કારકુની ભૂલ</li> <li>- ભરપાઈ ચૂક</li> <li>- સૈદ્ધાંતિક ભૂલ</li> </ul> </li> </ol> </li> <li>2. છેતરપિંડીઓ શોધવી- થતી અટકાવવી :                       <ol style="list-style-type: none"> <li>A. ઉચાપત :                           <ul style="list-style-type: none"> <li>- રોકડની ઉચાપત</li> <li>- માલની ઉચાપત</li> </ul> </li> <li>B. હિસાબી ગોટાળા :                           <ul style="list-style-type: none"> <li>- નફો વધુ બતાવીને</li> <li>- નફો ઓછો બતાવીને</li> </ul> </li> </ol> </li> </ol> </li> <li>c. અન્ય હેતુઓ</li> </ol> </li> <li>- સંક્ષિપ્ત સાર</li> <li>- મૂળભૂત સિદ્ધાંત અને રીત</li> <li>- ઓડિટના પ્રકાર (વર્ગીકરણ)</li> <li>- ઓડિટ આયોજન</li> <li>- ઓડિટની પૂર્વ તૈયારી</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ઓડિટ વિધિ અને ઓડિટ નોંધપોથી</li> <li>- EDP ઓડિટ પર્યાવરણ અને અંકુશ</li> <li>- ઓડિટ ટ્રેઈલ અને કમ્પ્યુટર આધારિત ઓડિટ પ્રોગ્રામ</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
2.	<p><b>કંપની ઓડીટ (કંપની અધિનિયમ - 2013 મુજબ)</b> <b>(Company Audit) (As per Companies Act 2013)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, કંપની ઓડિટ અને કંપની ઓડિટરનો અર્થ</li> <li>- ઓડિટરની લાયકાત અને ગેરલાયકાત</li> <li>- ઓડિટરની નિમણુંક અને પુનઃનિમણુંક અને ઓડિટરને દૂર કરવા અંગે</li> <li>- ઓડિટરનું મહેનતાણું</li> <li>- ઓડિટરના હક્ક અને ફરજો <ul style="list-style-type: none"> <li>1. શેરહોલ્ડરો પ્રત્યે - <ul style="list-style-type: none"> <li>I કંપની ધારા અનુસાર</li> <li>II અદાલતી ચુકાદા અનુસાર</li> </ul> </li> <li>2. વ્યવસાયી પ્રણાલિ અનુસાર</li> </ul> </li> <li>- ઓડિટરનો દરજ્જો : <ul style="list-style-type: none"> <li>1. પ્રતિનિધિ તરીકે</li> <li>2. અધિકારી તરીકે</li> </ul> </li> <li>- ઓડિટરના પ્રકારો <ul style="list-style-type: none"> <li>1. સંયુક્ત ઓડિટર</li> <li>2. શાખાના ઓડિટર</li> <li>3. ખાસ ઓડિટર</li> <li>4. પડતરના ઓડિટર</li> <li>5. જુદા જુદા વર્ગના શેરહોલ્ડરો કે ડિબેન્યરહોલ્ડરના પ્રતિનિધિ તરીકે ઓડિટર</li> </ul> </li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
3.	<p><b>આંતરિક ઓડીટ અને આંતરિક અંકુશ (Internal Audit &amp; Control)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના</li> <li>- આંતરિક ઓડિટ અને આંતરિક તપાસ અને આંતરિક અંકુશનો પરિચય</li> <li>- આંતરિક અંકુશ એટલે શું?</li> <li>- આંતરિક અંકુશની વ્યાખ્યા-આવશ્યક તત્વો</li> <li>- આંતરિક અંકુશના હેતુઓ</li> <li>- આંતરિક અંકુશની પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો</li> <li>- આંતરિક અંકુશના ફાયદા</li> <li>- આંતરિક અંકુશની મર્યાદા કે ગેરફાયદા</li> <li>- આંતરિક તપાસ અને આંતરિક અંકુશનો તફાવત</li> <li>- ઓડિટરની કામગીરી (ભૂમિકા) (કંપની અધિનિયમ 2013)</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
4.	<p><b>વાઉચિંગ (Vouching)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના</li> <li>- વાઉચર અને વાઉચિંગનો અર્થ અને પરિચય</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- વાઉચિંગનું મહત્વ અને હેતુઓ અને લક્ષણો</li> <li>- વાઉચિંગની પ્રક્રિયા વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો</li> <li>- ઓડિટરની ફરજો અને જવાબદારીઓ</li> <li>- કેશનું વાઉચિંગ</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
5.	ખાતાવહીઓ અને પેટાનોંધોનું વાઉચિંગ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>❖ ખાતાવાહીઓ <ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના</li> <li>- અર્થ</li> <li>- લેણદારો, દેવાદારોના ખાતાનું વાઉચિંગ</li> <li>- ધાલખાધ</li> <li>- ધાલખાધ અનામત</li> <li>- સામાન્ય ખાતાવહી, મળવાપાત્ર રકમ, નહિ ચૂકવેલ ખર્ચા</li> </ul> </li> <li>❖ પેટાનોંધોનું વાઉચિંગ <ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના</li> <li>- અર્થ</li> <li>- ખરીદ ખાતું, ખરીદ પરત ખાતું</li> <li>- વેચાણ ખાતું, વેચાણ પરત ખાતું</li> <li>- લેણીહુંડી, દેવીહુંડી</li> <li>- રોજમેળ</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul> </li> </ul>
6.	મિલકત અને જવાબદારીઓની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન વિધિ (Verification and Valuation of Assets & Liabilities)
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, અર્થ</li> <li>- વાઉચિંગ અને ચકાસણીનો તફાવત</li> <li>- ચકાસણી અને મૂલ્યાંકનનો તફાવત</li> <li>- ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન પરીક્ષણના હેતુઓ અને મહત્વ</li> <li>- વિવિધ મિલકતો-દેવાં જવાબદારીની ચકાસણી-મૂલ્યાંકન વિધિ</li> <li>- ચકાસણી મૂલ્યાંકન અંગે ઓડિટરની ફરજો-જવાબદારીઓ (વિવિધ અદાલતી ચુકાદા સહિત)</li> </ul>
7.	વહેંચણી પાત્ર નફો અને ડિવિડન્ડ (Divisible Profit, Dividend)
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, અર્થ</li> <li>- વહેંચણી પાત્ર નફાનિર્ધારકો / અસરકરતા પરિબલો/ મુદ્દાઓ</li> <li>- વિભાજક નફાના નિર્ણયો (અસરકારક પરિબલો/મુદ્દાઓ)</li> <li>- વહેંચણી પાત્ર નફા અંગે માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો</li> <li>- ડિવિડન્ડનો અર્થ, પ્રકાર, કંપની અધિનિયમ 2013નું માર્ગદર્શન</li> <li>- વહેંચણી પાત્ર નફા અંગે અને ડિવિડન્ડ અંગે ઓડિટરની ફરજો</li> </ul>
8.	ઓડિટ કાર્યક્રમ (Audit Programme)
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, અર્થ, વ્યાખ્યા</li> <li>- ઓડિટ કાર્યક્રમનું મહત્વ - ફાયદા</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ઓડિટ કાર્યક્રમના ગેરફાયદા - મર્યાદા</li> <li>- ઓડિટ કાર્યક્રમની મર્યાદા નિવારવા જરૂરી સાવચેતીના પગલાં</li> <li>- ઓડિટ કાર્યક્રમ ઘડતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દા</li> <li>- શૈક્ષણિક સંસ્થાનો ઓડિટ કાર્યક્રમ <ul style="list-style-type: none"> <li>- શાળા-કોલેજનો ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> <li>- યુનિવર્સિટીનો ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> </ul> </li> <li>- ધર્માદા-સખાવતી સંસ્થાનો ઓડિટ કાર્યક્રમ ટ્રસ્ટ સંચાલિત હોસ્પિટલ કે જાહેર દવાખાનાનો ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> <li>- હોટેલનો ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> <li>- કલબનો ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> </ul>
9.	<p><b>ઓડિટ અહેવાલ અને ઓડિટ પ્રમાણપત્ર</b> (Auditor Report &amp; Liabilities)</p>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ઓડિટ અહેવાલ અને ઓડિટ પ્રમાણપત્રનો અર્થ અને પરિચય</li> <li>- ઓડિટ અહેવાલનું મહત્વ, 'સાચો' અને 'વાજબી' શબ્દોના અર્થ</li> <li>- સારા ઓડિટ અહેવાલના લક્ષણો</li> <li>- ઓડિટ અહેવાલના પ્રકાર (ચોખ્ખો અહેવાલ અને ખામીવાળો અહેવાલ)</li> <li>- ચોખ્ખો અહેવાલ અને ખામીવાળો અહેવાલનો નમૂનો</li> <li>- ઓડિટરની જવાબદારી (બેદરકારી અને કર્તવ્યભંગ બદલ, ફોજદારી, ત્રાહિત પક્ષ માટે)</li> </ul>
10.	<p><b>ઓડિટરની જવાબદારી</b></p>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> <li>- એકમાત્ર વેપાર/ ભાગીદારીને લગતી ઓડિટરની જવાબદારી</li> <li>- કંપની કાયદા મુજબ ઓડિટરની જવાબદારી</li> <li>- બેદરકારી માટેની જવાબદારી</li> <li>- ગેરવર્તન માટેની જવાબદારી</li> <li>- ગુનાહિત જવાબદારી</li> <li>- ત્રાહિત પક્ષોની ઓડિટરની જવાબદારી</li> <li>- કેટલાક કાનૂની કેસોનો સારાંશ</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
11.	<p><b>પડતર ઓડિટ અને પડતર ઓડિટર</b></p>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> <li>- પડતર ઓડિટનો અર્થ</li> <li>- હેતુઓ</li> <li>- તફાવત : સંચાલકીય ઓડિટ / પડતર ઓડિટ</li> <li>- પડતર ઓડિટના સામેના વાંધા</li> <li>- પડતર ઓડિટની કાનૂની જોગવાઈ</li> <li>- પડતર ઓડિટ અહેવાલના સ્વરૂપો</li> <li>- પડતર ઓડિટની યોજના</li> <li>- પડતર ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> <li>- પડતર ઓડિટર</li> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ભૂમિકા</li> <li>- ખર્ચની નોંધોની જારવણી</li> <li>- પડતર ઓડીટર ની નિમણુક</li> <li>- પડતર ઓડીટરમાં પ્રમાણપત્રની વિગતો</li> <li>- હક અને ફરજો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
12.	સંચાલકીય ઓડિટ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> <li>- હેતુઓ</li> <li>- વેધાંતિક / સંચાલકીય ઓડીટ</li> <li>- સંચાલકીય ઓડીટાનો અવકાશ</li> <li>- મહત્વના ત્રણ પાસા</li> <li>- સંચાલકીય ઓડિટની તકનીકો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
13.	<b>EDP ઓડિટ ( Electronic Data Processing ) ( Computerised Accounting Method )</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> <li>- અસર કરતા પરીબરો</li> <li>- મહત્વના ઘટકો</li> <li>- વિવિધ પ્રકારના એકાઉન્ટીંગ મેકેનીઝમ</li> <li>- હાર્ડવેર, સોફ્ટવેર</li> <li>- લક્ષણો</li> <li>- મહત્વ, ફાયદા</li> <li>- કોમ્પ્યુટર દ્વારા છેતરપીંડી ( Computerised frauds )</li> <li>- ઓડિટ ટ્રાયલ</li> <li>- CAT દ્વારા આંતરિક નિયંત્રણ</li> <li>- CAATS (Computer assistance audit technology )</li> <li>- કોમ્પ્યુટર ઓડિટ કાર્યક્રમ</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
14.	સરકારી હિસાબો અને સરકારી ઓડિટ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રસ્તાવના, અર્થ</li> <li>❖ સરકારી હિસાબો</li> <li>- ખ્યાલ, ઉદ્ભવ</li> <li>- લક્ષણો, હેતુઓ</li> <li>- નિયમો</li> <li>❖ સરકારી ઓડીટ</li> <li>- પ્રસ્તાવના</li> <li>- અર્થ</li> <li>- પ્રકારો</li> <li>- સરકારી હિસાબોના ધોરણો</li> </ul>

- |  |
|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>- મૂળભૂત સિક્કાંતો</li><li>- સરકારી ખાતાના ઓડીટ માટે કોણ જવાબદાર ?</li><li>- ભારતમાં સરકારી ઓડિટ</li><li>- CAA</li><li>- ઉદાહરણો</li><li>- સ્વાધ્યાય</li></ul> |
|--|